

NOVA PRAVDA

Uredništvo in uprava v Ljubljani,
Narodni dom, I. nadstr. Telefon 77.

Izhaja vsako soboto.

Mesečna naročnina 6 dinarjev,
za inozemstvo pa 8 dinarjev.

Spomenik kulture.

Zakon o zavarovanju delavcev za slučaj bolezni, invalidnosti in starosti v ČSR. — Skrb za socialni mir. — Zavarovanih je 2 milijona 200 tisoč delavcev. — Letni izdatek 460 milijonov Kč.

Čehoslovaška država si je postavila krasen spomenik svoje narodne in socialno-gospodarske kulture. S 1. julijem t. l. je stopil v veljavo zakon o zavarovanju delavcev za slučaj bolezni, invalidnosti in starosti. Zakon je bil v narodni skupščini sprejet 9. oktobra 1924. pod št. 221 zbirke zakonov in naredb, veljavnost zakona pa je bila odložena na poznejši čas, kar določa posebna naredba ministra za socialno politiko. To se je zgodilo glavno iz razloga, ker je bil med zavarovanjem delavcev in zavarovanjem samostojno-pridobitnih delovnih slojev (podjetnikov, kmetovalcev itd.) ustvarjen junktin v tem smislu, da morata ebe vrsti zavarovanja stopiti istočasno v veljavo. Zakon o zavarovanju samostojno delovnih oseb, ki ureja le zavarovanje za slučaj onemoglosti in starosti, je bil sprejet 10. junija 1925. pod št. 148 zbirke zakonov. Ministrska naredba je odločila, da oba socialno-zavarovalna zakona stopita v veljavo 1. julija t. l.

S tem je češki narod ustvaril ogromno socialno in gospodarsko delo, ki bo republiko priborilo gospodarski razmah in socialno umirjenje na znotraj, v zunanjem svetu pa globoko spoštovanje. Bratska slovanska država je imela premagati ogromne težave političnega, socialnega in gospodarskega značaja. Narodne razmere gori niso rožnate; Nemci, Madžari in drugi anacionalni duhovi imajo močan političen pritisk. Delavstvo je zapadlo komunističnim zapeljivostim. Industrija je morala premagati morda največje težave od vseh držav po vojni. Železni disciplini, vztrajnosti in ljubezni celotnega naroda do države pa se je posrečilo vse te težave premagati. Tako danes češki narod zlasti s svojo socialno-politično zakonodajo ponosno stopa med vrste kulturnih narodov. Mlada država na tem polju prekaša stare, izkušene države. — Bratska slovanska država s svojim socialno-političnim delom prinaša neovrgljiv dokaz, da intenzivno in vsestransko socialno skrbstvo v nobeni smeri ne ogroža razvoja gospodarstva v državi — nasprotno, skrb za socialni mir je najboljša gonilna sila za razmah industrije, obrti in trgovine. Velik narod je to. Vse stranke so zlasti socialnemu zavarovanju posvečale stalno in globoko pažnjo. Celokupna javnost se je z vlado vred zavedala, da kleše iz težkega in trdega kamena neurejenih povojnih razmer krasen spomenik svoji kulturi in spomenik hvalečnosti t. j. ki z delom svojih rok dajejo državi moč na znotraj, ugled na zunanaj. Delo je spremljala vroča ljubezen do stvari same. Masaryk, predsednik države je poudarjal, da v socialnem zavarovanju vidi le skromno hvaležnost domovine do onih, ki so državo s svojim trpljenjem ustvarili.

Čehoslovaška je s svojim zakonom o zavarovanju delojemalcev in zakonom o zavarovanju samostojno-pridobitnih oseb prekosila na polju socialno-politične zakonodaje Nemčijo, ki je že davno pred svetovno vojsko pred voz svoje politične moči in gospodarskega razmaha vpregla krasne socialne zakone. Z njimi je Nemčija prodirala v svet. Tudi Nemci so velik narod! Svojo moč in slavo ne grade na bedi in trpljenju delavstva.

Zakon o zavarovanju delojemalcev bo zavaroval približno 2.200.000 delavcev. Število vplačanih (rentnikov) bo seveda rapidno rastle in bo n. pr. po 20. letih doseglo število 540.000, kar pomeni letni izdatek 460 milijonov Kč. Posebnost zakona je, da polaga na preventivno zavarovanje, t. j. na odvratanje predčasne onemoglosti ali smrti posebno pažnjo. Tu je mišljena predvsem skrb za tuberkulozo in druge ljudske bolezni. Zakon sloni na načelu kapitalnega kritja. Borba za to načelo je bila ostra. Zmagal pa je razum in socialna uvidevnost. Kapitalno kritje (kapitalizacija rent) omogoča nosilcem zavarovanja zelo intenzivno socialno-varstveno delovanje. S socialno-higijeno (skrb za stanovanja, sanatorije, tečaje itd.) se morejo dostikrat doseči isti ali še boljši narodno-gospodarski uspehi, kakor z rentami samimi. Veliko vprašanje je seveda tvorilo vprašanje obremenitve narodnega gospodarstva. To je tvorilo osnovno jedro najskrbnejših razprav ter statističnih in računskih kalkulacij. S primernimi kvantitativnimi in bolniškem zavarovanju (n. pr. uvedba absolutne karenčne dobe, t. j. da se bolniška podpora izplača šele od 4. dneva bolezni, uvedba kvalificiranega članstva za družinsko zavarovanje (vsaj 4tedensko članstvo), krajša oskrbna doba v bolnicah (4 tedne) na račun zavarovalnice itd.) je bilo mogoče bolniško zavarovalno premijo znižati na največ 5 % (pri nas 6 %). Premija za invalidno in starostno zavarovanje pa se ravna po razredu, v katerega je zavarovanec po višini zaslužka uvrščen. V najvišjem (D) razredu znaša tedenska premija Kč 880, v najnižjem (A) Kč 430. Celotni račun pravi, da je gospodarstvo iz naslova zavarovanja obremenjeno le za 0,4 % produkcijskih stroškov. Pri nas je ta obremenitev radi neizvajanja starostnega in invalidnega zavarovanja še znatno višja in vendar gospodarstvo trdi, da so ta bremena «neznosna». Take trditve ne pričajo o resnosti. To minimalno zvišanje stroškov pri kalkulaciji ne priče resne v poštev, najmanj pa taka «bremena» ogrožajo konkurenčno zmoglost gospodarstva.

Zavarovanju podvržene so vse nesamostojno pridobitne delovne osebe in sicer istočasno za slučaj bolezni, onemoglosti in starosti. Nezgodno zavarovanje je ostalo še

samostojna panoga in ni organično in upravno združena s temi panogami.

Bolniško zavarovanje izvajajo tako zvani okrajni zavarovalni zavodi; pod posebnimi pogoji (gotovo število članstva) smejo obstajati še posebne za bolniške blagajne za gozdne in poljedelske delavce, obratne blagajne in registrirane pomožne blagajne. Tendenca zakona pa je, da ukine vse blagajne in da ustvari enotno teritorialno blagajno. Te okrajne zavarovalnice so samostojne juridične osebe in kot nosilci bolniškega zavarovanja izvajajo v lastnem delokrogu bolniško zavarovanje, poleg tega pa vrše v prenešenem delokrogu tudi funkcije invalidnega in starostnega zavarovanja.

Nosilec starostnega in invalidnega zavarovanja za celo državo je centralna zavarovalnica v Pragi.

Ohranjen je sistem mezdnih razredov. Bolniška podpora je za vsak razred določena v gotovem znesku, ne v odstotkih.

Invalidna renta znaša 500 Kč osnovnega zneska in stopnjujočega zneska, ki znaša eno petino vplačanih prispevkov. Starostna renta pričena s 65. letom starosti v isti višini kakor invalidska renta. Rente se priznajo tudi vdovam in sirotam in drugim sorodnikom. — K gornjim rentam prispeva s posebnimi zneski tudi še država iz svojih sredstev.

Zakon o zavarovanju samostojnih oseb zavaruje vsako fizično osebo, ki v državi na lasten račun izvaja obrt ali drug posel, ki je podvržen pridobitni, ali poljedelci, ki plačujejo zemljiški davek. Zavarovani so tudi družabniki juridičnih oseb. To zavarovanje pa obsega samo starost in invalidnost.

To na kratko o tem velikem socialnem dogodku Evrope. — Tako Čehi vzgajajo svoj narod k ljubezni do države, do ustvarjanja in gospodarske svobode. — Taki dogodki bi morali biti tudi namen v vzgled — in posnemanje. Kako daleč je naša miselnost za miselnostjo kulturnih narodov! —ec.

ARGUS je naš najboljši domači informacijski zavod.
ARGUS ima v vseh krajih zanesljive zastopnike.
ARGUS obvešča o vsem, zlasti o imovinskem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnih oseb.
ARGUS daje informacije so vedno točne, izčrpne in hitre.
ARGUS se nahaja v Beogradu, Vukla Karadžića ulica br. 11.
ARGUS telefon je 6-25, njegov brzojavni naslov Argus.

«Brezalkoholna Produkcija, Ljubljana,
Poljanski nasip 10/36, pošlje vsakemu naročniku «Nove Pravde» zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj, ne bo
vam žal!

Protiutež breznarodnemu kapitalizmu so narodne delavske organizacije.

(Iz govora dr. Bohinjca na strokovnem sestanku NSZ na Jesenicah.)

Namen vsake organizacije je, da združuje moči v dosego skupnih ciljev. V eno organizacijo se družijo osebe z enakimi težnjami in potrebami, ki so izpostavljene enakim nevarnostim, da s skupnim naporom pravilno branijo svoje interese in preprečujejo nevarnosti. Skupnost interesov ustvarja organizacije, ista mora organizacije tudi krepiti in jih dvigati k razvoju. Organizacija je predvsem

gospodarsko bojno sredstvo,

ki mora ljudi združevati po gospodarskih načelih in ki mora delovati zgolj po gospodarskih vidikih. Tega bi se moralo delavstvo v polni meri zavedati; to spoznanje bi brez dvoma ustvarilo in vzdrževalo enotnost delavskih organizacij.

Danes vidimo, ne samo pri nas, tudi in še bolj drugod, da se delavstvo v svojem strokovno-organizacijskem udejevanju cepi v tri glavne dele: narodno, internacionalno in krščansko-socijalno strokovno gibanje. Zakaj to? Kljub temu, da so interesi vseh delavcev, ki so danes organizirani v različnih organizacijah jednaki. To se pravi, jednaki gospodarski interesi dnevnega življenja in gospodarski interesi bodočnosti. Kateri višji razlogi, močnejši faktorji ločijo delavstvo. Koncem koncev moramo vendarle biti izven dvoma, da to cepjenost morejo povzročiti le gospodarski razlogi. Puščamo na stran vprašanje, v koliko tu igrajo vlogo razni drugi, predvsem politični momenti.

Mi se organiziramo

v narodnih organizacijah.

Kateri gospodarski in socijalni razlogi nas k temu silijo in zakaj ne moremo v drugih strokovnih organizacijah videti svojih interesov zadostno zaščitenih in zakaj ne moremo drugod videti jamstva za našo gospodarsko samosvojitve? Strokovne organizacije so višja organizacijska enota delavcev. Zato je njihov program višji, dalekosežnejši. Nižja enota so obratni sveti, ki naj združujejo interese vsega delavstva enega podjetja. Naloge teh svetov so ožje, one pa so v ozkem stiku z dnevnim življenjem. Obratni sveti so zato v stanju, da združujejo v sebi vse delavstvo. Žalibog se tudi v obratne svete prinašajo oni momenti, ki cepijo strokovno organiziranost delavstva. Tudi v obratnih svetih že skoro odloča le pripadnost k tej ali oni strokovni organizaciji in ne gospodarske in socijalne razmere delavstva dotičnega podjetja. Zato v Nemčiji n. pr. pričenja že tudi boj med strokovnimi organizacijami in obratnimi svetovi, ker slednji vidijo svoj obstoj ogrožen — po strokovnih organizacijah, ki ne morejo mirovati s svojimi «višjimi» cilji. Strokovnega gibanja ne more cepiti neposredno gledanje na dnevne potrebe delavca; cepijo ga višja programatična načela, ki naj ne učinkujejo takoj, ampak v daleki bodočnosti. Strokovne organizacije so nositeljice višjih načrtov. Pravi se, da so nositeljice bodočega družabnega reda.

Zanima nas predvsem

internationalna,

ki si je osvajala monopol na delavsko strokovno gibanje, kakor, da bi bil le v internacionalni spas delavstva. Trdimo, da to ni res. Dotaknili se bomo le nekaj momentov, zgolj neposredno gospodarskih in materialnih. Mi pravimo, da so edina protiutež breznarodnemu kapitalizmu narodne delavske strokovne organizacije. Kapitalizem, na katerem sloni današnji družabni red, je s svojo osvajalno po-

litiko podrl državne meje in ne pozna narodov. On hoče izjednačiti produkcijske pogoje, v bistvu kapitalističnega razvoja je, da stremi za univerzalno centralizacijo. Cel svet mora biti kapitalizmu enako odprt in obupno se bori proti vsem omejitvam. Kapitalizem, pravijo, je internacionalno organiziran in tej organizaciji je v bran postaviti le internacionalno delavsko organizacijo. Ta zahteva je pravilna le v toliko, v kolikor združuje v sebi zaščito delavstva vsega sveta, v kolikor brani — in more braniti — interese vsega delavstva. Mi se ne protivimo internacionalni delavski vrhovni organizaciji. Saj v polni meri priznavamo upravičenost in potrebo mednarodnega urada dela, ki je oficijelni meddržavni delavsko-varstveni organ. Oficijelna organizacija potrebuje tudi neoficijelno organizacijo, ki se more posluževati učinkovitejših sredstev, ki za oficijelno organizacijo niso oportuna ali možna. Tudi iz etičnih — ne samo iz gospodarskih — razlogov smo zato, da imej delavstvo, kakor vsi drugi stanovji, zlasti pridobitni, možnost svoje interese mednarodno urejevati. Mednarodna delavska solidarnost je potrebna, in čim bolj bodo padale gospodarske ovire, tem bolj bomo morali to solidarnost gojiti. Toda poleg mednarodnih delavskih interesov imamo tudi še posebne narodne delavske interese; slednje pa moremo ščititi le z narodnimi organizacijami. Internacionalen kapitalizem je brezobziren. Bolj izkorišča tam, kjer je manjši odpor. Naš narod je gospodarsko slab. Kot tak je izpostavljen mizeriji tujega kapitala in vsem nevarnostim take invazije.

Boj proti tem nevarnostim moramo uspešno voditi le s poudarjanjem naših lastnih narodnih pravic. Kakor je za politično življenje narodov edino odrešilno načelo samoodločbe narodov, tako mora to veljati tudi za gospodarsko in socijalno življenje. Poleg drugih sredstev, ki jih more uporabljati vsaka organizacija, uporabljamo mi tudi načelo samoodločbe lastnega naroda v gospodarskem pogledu in zahtevamo, da tuj kapital upošteva naše narodne težnje, t. j. in konkretno našega domačega delavca. Vemo, da je bil tuj kapital, dasi internacionalno organiziran, v naših krajih močno nacionalen. Naš človek je bil komaj za čistilca ali vratarja. Tujci so zasedali boljša mesta. Poleg industrijskih naprav je kaj kmalu stala nemška šola, dotok tujcev je bil vedno močnejši, našemu delavcu je bila pot k boljšemu zaslužku zaprta. Moral je v svet. To bi se preprečilo, ako bi naš človek imel vsaj enako pravico pred tujci. Wilsonova načela o samoodločbi narodov so z največjim navdušenjem sprejeli najhujši internacionalci. Ne vemo, zakaj bi naj delavcu ne bilo dovoljeno, da prispeva k izpopolnitvi vsebine samoodločbe naroda. Za to pa mora biti navdušen. Brez navdušenja ni napredka, ni uspeha. Internacionalni kapitalizem je treba streti z internacionalno organizacijo, z internacionalnimi sredstvi, škodljivi vpliv tega kapitalizma, ki išče žrtev najraje med gospodarsko slabimi narodi, pa je treba ublažiti in ga v razmahu ovirati le z narodnimi organizacijami.

To priznava tudi sam Marx. V komunističnem manifestu pravi, «o tem, da se mora proletarijat najpreje povzpeti v razred lastnega naroda, da mora dobiti svojo zakonito eksistenčno upravičenost najpreje med narodom, s tem bo proletarijat še nacionalen, vendar ne več v smislu buržujskih nazorov.» Kaj to pomeni? Brez dvoma to, da se mora proletarijat najpreje

organizirati v močno narodno organizacijo, ki ima močno zaslombo v lastnem narodu in ne, da gre preko lastnega naroda in ne priznava nacionalnih stremenj. Posebno mi Slovani moramo odločno odklanjati internacionalne strokovne organizacije, ki se vodijo v nemškem duhu. Zakaj v ČSR obstojata dve socialnodemokratski strokovni internacionalni organizaciji. Dve organizaciji na enem in istem programu. Temu mora biti vzrok le narodnostni moment. Češka socijalna demokracija hoče ščititi češke narodne interese, ki so tudi interes češkega delavca, nemška pa nemške. Zakaj ne pride do združitve.

Ko je bil v Londonu sprejet tako zvani Dawesov načrt za gospodarsko obnovo Nemčije, po katerem je bilo Nemčiji omogočeno dvigniti poleg drugega tudi produkcijo in izvoz premoga, je angleška rudarska organizacija proti temu protestirala, ker je v tem videla ogroževanje lastnih interesov. Angleški rudar je bil v tem trenutku ravno tako nacionalen, kakor angleški rudarski podjetnik. Oba sta hotela zaščititi domačo industrijo in s tem domačega delavca.

Pravi se, da je

«narodnost izum kapitalizma»,

da more narodno navdušenje zlorabljati in izkoriščati zase. Ta trditev ni v skladu s trditvijo o internacionalizmu kapitalizma. V vsaki tovarni vidite, da delavca pri njegovih prošnjah zavračajo s trditvijo, da ne poznajo nobenih narodnostnih ozirav, ne političnih, ne verskih. S tem se v delavcu gotovo ne vzgaja narodni čut. Nasprotno. Kapitalizem se narodnosti boji, zato ta ne more biti njega izum.

Dokler niso v vseh državah dani enaki predpogoji za uresničitev naših teženj potom internacionalnih organizacij in je istočasna realizacija nemogoča, moramo biti na straži, da v svoji narodni brezbriznosti in mlačnosti ne postanemo še večji gospodarski in politični sužnji. Kaj nam proti Italiji pomaga internacionalizem?

Le narodno navdušenje more preprečiti nevarnost.

Marx sam je rekel, da je revolucija mogoča samo istočasno v vseh državah. Dokler te možnosti ni, moramo braniti lastne narodne pravice, ki so tudi pravice delavca. — V Italiji so strokovne organizacije nacionalizirane. Pri tem pa vemo, da je mezda italijanskega delavca za 15 odstotkov višja od predvojne. Ni vse prav, kar dela Mussolini, mnenja pa sem, da vzbuditev narodne zavesti Italiji ni škodovala.

Zatiramo šovinizem, ker je brezobziren in slep za pravice drugih. Mi hočemo živeti v bratstvu z vsemi, toda samo kot enakovreden član. To jamstvo moramo šele dobiti. Za nas je narod, narodnost osnovni temelj vsakemu napredku, tudi socijalnemu. Drugo je slepilo.

Samostojna strokovna delavska «Unija», podružnica v Logatcu.

priredi

veliko vrtno veselico

v nedeljo 11. julija t. l. ob 16. uri v gostilni
g. Šmucove v Dolenjem Logatcu

z bogatim sporedom (godba, ples, šaljiva pošta, ribolov, lov na kranjske klobase itd.).

Svira godba prostovoljnega gasilskega društva iz Cerknice.

Čisti dobiček je namenjen onemoglim delavcem in njihovim rodbinam ter se zato odbor priporoča za obilen poset. — Zunanji gostje imajo prav lepo zvezo z vlaki.

Odbor.

Občni zbor Samostojne strokovne delavske Unije.

V nedeljo dne 4. julija t. l. se je vršil v Ljubljani redni letni občni zbor Samostojne strokovne delavske Unije. Občnemu zboru je predsedoval tovariš dr. Joža Bohinjec, ki je pozdravil zbrane delegate in zastopnika Narodno-strokovne zveze, predsednika tov. Juvana, ter opravičil odsotnost predsednika tov. Merlaka, ki je v Srbiji, in podpredsednika tov. Grašiča, ki je bolan. Po pozdravu je podal izčrpno poročilo o delovanju Unije v minulem letu. Podrobno je opisal delo pri volitvah v Delavsko zbornico in se zahvalil vsem poedincem in podružnicam, ki so ob tej priliki storili v polni meri svojo dolžnost. Predsedniško poročilo je bilo vzeto z odobravanjem na znanje. Sledilo je nato tajniško in blagajniško poročilo, ki so jih delegati tudi odobrili. Na predlog nadzorstva je bil odbor podan absolutorij. Po poročilih odbora je pozdravil občni zbor predsednik NSZ. tov. Rudolf Juvan, ki je poudarjal potrebo enotne in močne strokovne organizacije narodnih delavcev. Po pozdravu tov. Juvana je podal tov. dr. Joža Bohinjec lep in obširen referat o položaju delavstva, o socialni zakonodaji in o potrebi združitve NSSZ. in Unije v enotno strokovno organizacijo, v Narodno strokovno zvezo. Po referatu, ki je bil z odobravanjem sprejet, je predložil tov. dr. Joža Bohinjec resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta.

RESOLUCIJA SE GLASI:

Občni zbor SSD «Unije» po zaslišanju poročila o stanju naše socialno-politične zakonodaje in delavsko-varstvene zaščite ugotavlja:

I.

Socialni položaj delavstva je vedno slabši. Zakonodajna skupščina, vlada in oblastva problemu delavskega vprašanja ne posvečajo nikake pažnje. S tem kršijo ne samo ustavne dolžnosti, ampak tudi mednarodne obveznosti. Ta brezbržnost odgovornih činiteljev napram delavskemu vprašanju ogroža notranji mir in daje naši kulturi slabo spričevalo. Zanimarjanje socialno-politične zakonodaje ogroža socialni in politični svetovni mir.

Ne samo, da nebroti zahtev delavstva še ni dobilo zakonite uresničitve, tudi že obstoječi zakoni se ali sploh ne izvajajo ali pa na škodo delavstva. V mislih imamo zlasti zakon o inspekciji dela, o borzi dela, zakon o zaščiti dela in zavarovanje za primer starosti in invalidnosti. Delavski zaupniki nimajo nikake zaščite, zato jim je onemogočeno vršiti svoje zakonite naloge. Težko leži nad delavstvom kriza brezposelnosti. Delovni čas je neurejen in se zakonski predpisi ne upoštevajo. Odpusti delavcev v vseh panogah našega gospodarstva tirajo delavce v obup in gnotno in moralno propast. Zene, otroci in mladoletni ne uživajo niti skromne zaščite. Materinsko varstvo je povsem zanemarjeno.

Sramotno je preskrbljeno za socialno zavarovanje. Zavarovanje rudarjev potrebuje nujne ureditve. Potrebna je uvedba zavarovanja za primer starosti in onemoglosti za splošno delavstvo. Ozdravljenje gospodarske krize se ne sme izvršiti na temelju bede in pomanjkanja v širokih delovnih vrstah. Vse države so že uredile prejemke predvojnimi in medvojnimi ponesrečencem. Pri nas je to vprašanje popolnoma zanemarjeno, zlasti glede železničarjev in tako zvanih inozemskih rentnikov.

Zakonski osnutek o centralni upravi smatra, da ministrstvo za socialno politiko ni potrebno. To dokazuje, da bo v bodoče socialno-politična zakonodaja še bolj zanemarjena. Delavska vprašanja bodo našla milostno zatočišče v najrazličnejših ministrstvih — kot nepotrebno zlo.

Država krši mednarodne obveznosti glede zaščite dela. Ratifikacijam mednarodnih konvencij ne posveča nikake pažnje. S tem ogroža osnovne temelje svetovnega miru.

Pod splošno slabo upravo državnih postav trpi predvsem delavstvo; slaba uprava pomeni slabo izvajanje zakonov in je skrajno nedemokratičen pojav, ki večja ljudsko nezadovoljnost in bedo. Korupciji so vrata na stežaj odprta. Najboljši beže iz državne službe. Državni uradnik živi z namni vred najbednejše življenje, zato javnemu življenju ne more dati onih dobrot, ki jih dobra uprava potrebuje.

Državno finančno gospodarstvo je zavozilo na 13 milijard državnega proračuna, dasi smo imeli v prejšnjih letih manjši proračun. V vseh državah proračune znižujejo, pri nas pa nasprotno. Posledice takega gospodarstva težko padajo na delavstvo, ki mora nositi znatne davčne obremenitve, in to kljub svojim nizkim plačam. Finančni minister štedi le tam, kjer je to najbolj občutljivo: pri socialnih izdatkih.

II.

Tem splošnim žalostnim ugotovitvam mora slediti le en sklep: Ozdravljenje krize naše socialno-politične zakonodaje je mogoče le z delavstvom samim. To na ta način, da se delavstvo združi v močne, borbene razpoložene in vztrajno delavne organizacije, ki bodo sposobne uveljaviti svojo moč in vpliv. Hočemo močno narodno državo in v tej državi hočemo, da se posluša in vpoštevata tudi glas delavca, ki je enakoveren član naroda in države. To spoznanje je dobilo svoj viden izraz v strnitvi vsega narodnozavednega in socialnaprednega delavstva v enotno fronto v Narodno strokovno

zvezo. Občni zbor pozdravlja in odobrava to strnitev do sedaj razcepljenih moči in odobrava vse do sedaj v tej smeri storjene korake. Mi priznavamo, da ima delavstvo internacionalne interese. Toda poleg teh obstojajo tudi posebni narodni delavčevi interesi. Slednji pa morajo biti prvimi nadrejeni, ne podrejeni. Zato hočemo narodne delavske strokovne organizacije, ki naj skrbijo predvsem za narodno, državno zaščito domačega delavca.

V svrhu organizacijske izpopolnitve enotnosti narodnega delavstva naroča občni zbor vodstvu organizacije, da stori vse potrebno, da se ustvari ena sama močna organizacija narodnega delavstva pod okriljem Narodno-strokovne zveze in pripravi sklicanje ustanovnega občnega zbora NSZ. Unija in NSSZ naj se zlijeta v novo močno organizacijsko enoto. Le v enotnosti vidimo jamstvo za zboljšanje razmer. Dvigniti je organizacijsko delo, ki naj se izvaja le v smeri enotnosti. Ustanavljajo naj se nove podružnice NSZ.

III.

Svojim sotrpinom ob obali Jadranskega morja pošiljamo svoj pozdrav. Pogodbe z Italijo ogrožajo njih življenje. Ob zadnji uri kličemo vladi, da reši našo Dalmacijo gotove gospodarske smrti.

Po sprejetju resolucije se je vršila debata o različnih društvenih vprašanjih, nakar so se vršile volitve novega upravnega odbora. V odbor so bili izvoljeni tovariši: Janko Grašič, dr. Joža Bohinjec, Karel Oblak, Franc Lorbek, Anton Čeh, Srečko Kraljič in Franc Mozetič. Po volitvah se je razpravljalo o nadaljnjem delovanju Unije in se je delegatom dalo podrobna organizatorna navodila, nakar je tov. dr. Bohinjec zaključil lepo uspeli občni zbor.

Gibanje trgovskih nastavlencev in drugih privatnih nameščencev

Nevzdržne so socialne razmere trgovskih in drugih privatnih nameščencev in se še dnevno poslabšujejo z naraščajočo gospodarsko krizo.

Uzakonjen imamo pri nas osemurni delavnik za vse delavstvo in nameščentstvo, pa se, žal, v praksi ne izvaja. Prva leta po prevratu se je osemurnik uvedel pod pritiskom revolucionarnih razmer, sedaj se je ljudstvo umirilo, je pa v vsem svojem umirjenju docela razočarano. Ljudstvo si želi miru in kruha. Delodajalci menijo, da je prišel zopet nazaj njihov čas. Izrabljajo nadprodukcijo delovnega materiala in naraščajočo gospodarsko krizo. Plačujejo nameščence in delavce pod vsako kritiko. Delovni čas podaljšujejo preko vsake mere, da ne rečemo preko zakona. Nameščentstvo, ki je v svojih organizacijah le prav malenkostno združeno, je brez moči. Gospodarji to čutijo in pritiskajo z vedno večjo silo. Izgovor, ki je najmočnejši adut, pa je: «Če nočete, pustite, dobim na Vaše mesto sto drugih in še za manjšo plačo.

Take so, v kratkem omenjeno, razmere, ki vladajo v vrstah privatnih in trgovskih nameščencev. Trenutno pomagati je skoro nemogoče, naj pa bi bile te razmere memento za bodoče. Glede delovnega časa se bo dalo v kratkem kaj napraviti, ker se izdeluje pravilnik o delovnem času, ki ga predvideva Zakon o zaščiti delavcev, in bo predvidoma v kratkem uveljavljen.

Kar pa se tiče gnotnih razmer, je njih izboljšanje druga stvar. Predvsem mora obstojati močna organizacija, ki je danes, žal, ni. Treba je to ustvariti. Ta organizacija pa ne sme sloneti samo na velikem številu članstva in ne samo na raznih podpornih akcijah, temveč ta organizacija mora s pomočjo Delavske zbornice zbrati potreben statističen material in na podlagi tega dokazati javnosti in poklicanim faktorjem, da so vrste privatnih nameščencev tako polne, da niti sedanji nimajo kruha in da je ves naraščaj po veliki večini že v naprej obsojen stradanju. Treba bo doseči mere, da se

število trgovskih vajencev zniža na najnižjo mero, ali za nekaj časa sploh ukine, da se tudi trgovsko strokovno šolstvo omeji do skrajne mere, nadalje da opozori naraščajnike in tudi privatne nameščence in trgovske nastavlence, da naj mislijo na pot v svet, ker Slovenija je mnogo premajhna, da bi mogla hraniti vse svoje sinove in hčere. In za na pot je treba znanja, strokovnega in jezikovnega. Torej naj se vse pridno uči, ker kdor bo več znal, bo dobil boljši kruh drugod in tudi doma. Opozorjamo, da je danes dotok inozemskih privatnih nameščencev v Jugoslavijo omejen na minimum, vendar bo naša država danes ali jutri prisiljena odpreti potom trgovskih pogodb svoje meje, in tedaj? Gorje! Nikdo ne vé, kako pridno se uče slovensčine in srbohrvaščine v Avstriji in Italiji in ves ta material samo čaka na ugoden trenutek, da preplavi našo zemljo. In če ne bomo pridni in zmožni, bomo zopet, kakor nekdanj, sužnji na lastni zemlji! Ob dvanaesti uri je skoro, pa je še čas! Ko bo prepozno, ne bo več pomoči, ker trgovina zahteva dobro blago in poceni in ne vpraša, od kod je to blago!

Edina možnost, da se tudi v bodoče še ohrani popolna moč v narodnih vrstah, je ta, da se organizacije privatnih nameščencev in trgovskih nastavlencev ne orijentirajo mednarodno, temveč da se družijo zgolj v narodno orijentiranih organizacijah, ker le te jih bodo čuvali in ščitile. Zatorej, ven iz socialdemokratskih organizacij, kot je na primer Savez privatnih namještenika v Zagrebu, ki teži samo za internacionalno, ker jasno je kot beli dan, da ljudje, ki so vezani na mednarodne dogovore in na mednarodno zaščito, ne morejo v zadostni meri ščititi lastnih ljudi!

V zadnjem času smo parkrat imeli priliko videti, kako skušajo socialisti prodreti v vrste privatnih nameščencev pod naslovom protestnih shodov, hvala Bogu, pa so naši ljudje pravočasno opazili njih namere in jim niso šli na lim.

Z gibanjem in stanjem privatnih in trgovskih nameščencev se bomo odslej redno bavili in vabimo članstvo in prijatelje, da se za to zanimajo. Če ima

pa kdo kaj na srečo, naj nam tudi poroča. Naš list je vsem narodnim privatnim nameščencem vedno radevolje na razpolago.

ako nastopa proti nacionalni. Ponavljam pa še enkrat, mi se teh in enakih groženj ne bojimo in bomo vračali udarec za udarec.

Politični pregled.

Uzunovičeva vlada pred padcem. Sklepi poslanskega kluba HSS so bili pisмено sporočeni predsedniku vlade Uzunoviču. Točna vsebina sklepa HSS ni znana, vendar se pa že sedaj trdi, da bodo sklepi HSS povzročili padeč Uzunovičeve vlade. Živalno se komentirajo ljudi vesti, da išče Uzunovič stike z Davidovičevimi demokrati, ki naj bi Radičevece nadomestili v novi vladi.

Odločilna seja HSS. V Seljaškem domu v Zagrebu se je vršila seja poslanskega kluba HSS. Na seji je podal predsednik Štefan Radič poročilo o politični situaciji. Zahteval je, da se takoj skliče narodna skupščina, ki naj sklepa o zakonu glede agrarnih prilik v Dalmaciji. Klub HSS je sklenil, da se izključi iz kluba minister dr. Nikić in poslanca dr. Lončarević in Klaić. Dr. Nikić je bil izključen zato, ker ignorira politiko vodstva stranke. Lončarević in Klaić pa zato, ker sta se izrekla solidarnim s politikom dr. Nikića. Poslanec Toma Kovačević je po seji naslovil na Štefana Radiča pismo, v katerem pravi, da izstopa iz stranke, ker se je dr. Nikića izključilo iz kluba. Na seji poslanskega kluba HSS se je ostro kritizirala politika Uzunoviča in zahtevala demisijsko ministra za socialno politiko Simonoviča, ki je nasprotnik HSS in pristaš Pašičeve politike.

Radič zopet govori. Voditelj HSS je priredil več shodov v Dalmaciji, na katerih je hvalil finančnega in zunanjskega ministra, zagovarjal nettunske konvencije in obljuboval razne agrarne zakone. V Splitu je ob Radičevim prihodu prišlo do velikih demonstracij. Čim so množice ljudstva opazile Radiča, so se navalile proti njemu z burnimi klici: «Dole Radič, dole Nettuno!» Če bi ne imel Radič v svojo obrambo močnega oddelka policije, bi se mu slaba godila. Radič, navajen prijaznih sprejemov, se je iz Splita zelo ozlovoljen vrnil v Zagreb.

Krvav pretep med radikali. Med Pašičevimi in Maksimovičevimi radikali v Beogradu vlada zelo napeto razmerje. Med obema skupinama ni mogoče doseči soglasja, da se postavi enotna radikalna lista pri prihodnjih občinskih volitvah. Preteklo

nedeljo so Pašičevi radikali sklicali v Beogradu shod, na katerem naj bi govoril o komunalni politiki županov namestnik Miloš Bobić (pašičevec). Na shod so pa prišli tudi Maksimovičevi pristaši. Še preden se je shod pričel, je nastal med obema skupinama radikalov prepir, ki je končal s pretepom. Ranjenih je osem radikalov, med temi dva težko. Policija je morala izprazniti zborovalno dvorano in prepovedati shod.

Sprememba volilnega zakona. V radikalnih krogih se raznašajo vesti, da bo vladna večina sprejela volilni zakon. Po novem volilnem zakonu naj bi bila uveljavljena relativna večina v srezih. Volilni zakon naj bi favoriziral velike stranke; malim strankam bi bil onemogočen ugoden volilni rezultat.

Sklicanje narodne skupščine. Predsednik narodne skupščine je izjavil, da se bo morala narodna skupščina nujno sestati, da dovoli izredne kredite za poplavi prizadete kraje. Značilno je, da poplavljenih krajev še do sedaj ni obiskal noben član vlade. Tudi kralja, ki je takoj po prvih vesteh o katastrofalnih poplavah odpotoval na lice mesta, ni nihče izmed ministrov spremljal na potovanju. Gospodje ministri se torej zelo malo zanimajo za nesrečo, ki je zaradi poplav zadela prebivalstvo.

Prekmurski Slovenci naj bi bili Hrvatje. Zagrebški «Obzor» priobčuje daljši članek o jezikovnih razmerah v Prekmurju in prihaja do zaključka, da so Prekmurci Hrvatje in da se mora Prekmurje odvojiti od mariborske oblasti. Prekmurje naj tvori z Medjimurjem in varaždinskim srezom posebno podravsko oblast s sedežem v Čakovcu, oziroma v Varaždinu. Ko «Obzor» razvija to zahtevo, srdito napada vse one Slovence, ki so izposlovali ustanovitve slovenskih šol v «hrvatskem» Prekmurju in je mnenja, da so Slovenci brez razlike na strankarsko pripadnost — imperijalisti. Neokusno časopisno potvarjanje prekmurskih Slovencev v Hrvate ne zasluži odgovora. Navedli smo «Obzorov» članek samo zato, da opozorimo na skrite želje zagrebških radičevcev po slovenski zemlji.

Strokovni vestnik.

Onim, ki se jih tiče.

V zadnjem času sem obiskal več krajev, kjer sem stopil v stik z našimi prijatelji, da se z njimi pogovorim o ustanovitvi naših podružnic. Kamorkoli sem prišel, sem našel vse polno naših, narodno zavednih delavcev, ki so bili vsi neorganizirani zato, ker z internacionalno ideologijo ne soglašajo, klerikalcev ne marajo, naše organizacije pa ni bilo. Zato so bili vsi ti izven kroga borcev za socialna prava in zaščito delavstva. Vabili so jih eni in drugi, jih ustrahovali, grozili, a vse ni nič pomagalo. Čakali so dotlej, da pride do njih ona strokovna organizacija, kateri bodo lahko zaupali in v katero se bodo včlanili.

In pričelo se je delo. Kamorkoli sem prišel, je delavstvo pozdravilo našo organizacijo, ji izreklo zaupanje in sklenilo, pridružiti se vrstam naših borcev. Jasno je, da to našim nasprotnikom ne more biti prav in jim tudi ni prav. Posebno ni prav bertonovcem, da smo prišli v njihovo kraljestvo, v kraje, kjer so vzeli v zakup delavstvo in proglasili nad njim monopol. Ti kraji so pod našo lepo Peco, kjer imajo Angleži svoja velika industrijska podjetja. Že isti dan, ko smo mi zborovali, in to je bilo v Mežici, so ob istem času in v isti gostilni zborovali bertonovci in prva točka njihovega dnevnega reda je bila: ujedinenje in enotna

fronta delavstva ali nekaj temu podobnega, vsaj tako sem bral na vabilih. Čudno se mi je zdelo to, da so sodrugi sklicali ob isti uri in istem lokalu svoj sestanek, ko pa vendar ni to njihov stalen lokal. In še bolj čudno se mi je zdelo, da eden naših zaupnikov ni dobil pisma, s katerim smo ga vabili na naš informativni sestanek. Ne trdim, da ga je ta in ta določena oseba vzela, toda po vsem navedenem je jasno, da so gospodje sodrugi poznali za naš sestanek in se pripravili, če bo treba. Toda, ni bilo treba. Trikrat po vrsti so njihovi generali pogledali v našo sobo, a ker smo se lepo pogovarjali in nas ni bilo veliko, so pač videli, da jim zaenkrat ni potrebno stopiti v akcijo. Vsi naši ljudje, po vseh krajih mežiške doline so mi zatrjevali, da ne bodo napadi na našo organizacijo prišli s strani podjetnikov, proti katerim pač snujemo svoje organizacije, marveč da bodo prvi napadi sledili iz vrst bertonovcev, kar že dolgo obljubujejo. Mi govorim in domnevam ne verjamemo, vsaj jaz ne. Pravim pa, da bomo znali štiti in braniti slehernega našega člana in tudi cele podružnice, ako in kadar bo treba. V enem kraju so mi pravili, da so bertonovci že v naprej izjavljali, da ne bo nobeden 24 ur v poslu, ako se kje drugje organizira, kakor pri njih. In delavstvo tem govorim veruje, ker je v tem kraju nemško podjetje, ki kaj podpira internacionalno organizacijo,

Danes še teh bojev ni, kar z veseljem ugotavljam. Vendar pa kažejo različne izjave in predpriprave, da ti boji ne izostanejo. Jaz se samo čudim onim, ki dan za dnem vpijejo: delavstvo, organiziraj se, pri tem pa mu kratijo svobodo, da se organizira tam, kjer najde sam za najboljšo. Čudim se tem metodam, ki jih vsi internacionalci radi rabijo. Postopajo tako, kot bi samo oni imeli monopol organizirati delavstvo in bi moralo vse delavstvo pljuniti na vse njegove svetlinje in se slepo pridružiti njim. Ne, gospodje, te metode ne bi smele vladati v vrstah delavskih organizatorjev. Te metode pustimo drugim. Mi vsi glejmo le, da organiziramo neorganizirane, katerih je med delavstvom najmanj 90 odstotkov.

Jaz sem napisal teh par vrstic ne zaradi tega, da koga napadam, ne, še izdaleka ni bil in ni to moj namen. Napisal sem jih samo zato, da prepričim eventualne nepotrebne boje. Narodno zavednega delavca ne dobite nikoli v svoje vrste in zato je tak boj nepotreben. Pustite mu voljo, da se organizira, kamor ga vleče in bodite veseli, da se je zopet kdo organiziral. To vprašanje bom skušal obravnavati tudi na drugem mestu, da se bomo sporazumeli.

Za enkrat naj razmišljajo o tem vsi oni, ki se jih tiče.

V. K.

Strokovno zborovanje v Stražišču. V soboto 26. junija ob osmih zvečer se je vršil v Stražišču pri Kranju izreden občni zbor SSDU. Zborovanje je bilo prav dobro obiskano. Po običajnih formalnostih občnega zbora je podal obširno poročilo tov. R. Juvan, katero je bilo z odobravanjem sprejeto. Nato se je razvila živalna razprava o vseh aktualnih delavskih vprašanjih ter se je pokazalo popolno soglasje. S posebnim navdušenjem je bilo sprejeto poročilo o enotni fronti narodnega delavstva, ki se združuje v Narodno-strokovni zvezi. Zborovanje, ki je trajalo tri ure, je zelo veliko pripomoglo k razvoju in napredku našega strokovnega gibanja.

Senovo pri Rajhenburgu. Dne 3. julija t. l. je imel odbor Narodne strokovne zveze Senovo svojo redno sejo. Na tej seji se je vsestransko in rigorozno razpravljalo o zadnji okrožnici od centralnega tajništva. — Naša strokovna organizacija je sicer še mlada, a ima sigurno bodočnost, ker hočemo nekaj doseči z resnim delom za dobro delavstva. O posameznih točkah se je sklenilo sledeče: 1.) Vsak ponedeljek in vsako soboto so uradne ure od štirih do šestih popoldne pri prvem tajniku dr. Benedičiču. Navzbeči bodo vedno trije odborniki, ki bodo reševali tekoče zadeve s članstvom. Zato pozivamo vse naše tovariše, da to blagovolijo vpoštevati v vseh ozirih. 2.) Mesečno bo imel odbor dvakrat redno sejo. 3.) Vsak mesec se vrši enkrat sestanek članstva, in sicer prvo nedeljo po 15. vsakega meseca. Objavljeno bo še posebej v našem strokovnem glasilu. Odbor prosi vse člane, da se udeležujejo teh sestankov v polnem številu, da privedejo s seboj še druge tovariše kot goste, da tudi oni uvidijo, kje je moč in delo ter kaj se more doseči v močni organizaciji. **Prihodnji sestanek se vrši dne 18. julija (v nedeljo) ob pol štirih popoldne v rudniški restavraciji.** Pride tudi delegat od centrale iz Ljubljane. Naša dolžnost je, da se za te sestanke vrši zelo podrobna agitacija in bo odbor vpeljal na predlog tovariša podpredsednika Geharta obvestilne pole za člane. Na ta sestanek naj prinesejo vsi oni, ki imajo že člansko izkaznico in ki so že plačali prispevke za prošle mesece, te izkaznice s seboj, da blagajnik takoj vpiše plačano prispevke za naprej. Drugi pa, ki še nimajo članskih izkaznic, jih bodo ta dan prejeli ter bodo imeli priliko poravnati še zaostale prispevke. Odbor prosi vse člane, da se 18. t. m. gotovo vsi udeležijo sestanka. — Dne 4. julija je naša organizacija poslala svojega delegata na občni zbor v Ljubljano,

in sicer tov. Gučka, drugega tajnika. — Delajmo vsak po svoji moči za dobro nas vseh! To delo bo tudi poplačano! Pripeljite s seboj na sestanke svoje znance, prijatelje in tovariše, da tudi oni vidijo, kakšno je naše delo, da je daleč proč vsaka osebnost in slavohlepje. Delati moramo vsi za enega in vsak za vse! Povejte in obrazložite vsem znancem, kdo smo mi in zakaj delamo; ne zato, da bi eden užival sad truda in dela drugih, kot je to dejstvo pri drugih strokovnih organizacijah. Vse omahljivce in mlačneže se lahko pridobi za našo strokovno organizacijo, ko bodo oni videli, da je pri nas v resnici pozitivno delo. V bližnji bodočnosti bomo imeli priliko pokazati svojo moč v organizaciji in zato moramo biti pripravljeni, da bodo drugi videli, da res nekaj premoramo. Hočemo postati odločujoč faktor tudi tam, kjer nas do sedaj ni bilo! Čakajo nas še velike naloge, zato uvrstimo in pomnožimo naše vrste, a to le s pridnim delom za našo dobro stvar!

Občni zbor SSDU v Vevčah. V sredo 7. t. m. popoldne se je vršil v Vevčah občni zbor podružnice Unije, ki je bil izborni obisk. Zborovanje je vodil predsednik tovariš Jakob Zulovec. V imenu osrednjega vodstva NSZ pa je obširno poročal tov. R. Juvan. Obširnejše poročilo priobčimo v prihodnji številki «Nove Prave».

Podružnica NSSZ na Jesenicah objavlja, da posluje podružnično tajništvo v društvenih prostorih ob nedeljah in praznikih od 10. do 12. ure.

Kulturno-prosvetni odsek Delavske zbornice. V zadnji seji upravnega odbora Delavske zbornice je bil soglasno odobren pravilnik za ustanovitev kulturno-prosvetnega odseka Delavske zbornice. Začasni odbor je dobil nalogo, da prične takoj z delom. V kulturno-prosvetnem odseku ima vsak klub Delavske zbornice po dva zastopnika. Odsek bo imel svoje prostore v Gradišču, kjer se je prej nahajala ekspozitura OUZD. O važnosti in o potrebi tega odseka bomo še poročali.

— **Napad na davčne eksekutorje.** Eksekutorska komisija je zasegla dvema posestnikoma v Lanišču na Dolenjskem več glav živine, katero je takoj tudi odgnala proti Ljubljani. Prebivalstva se je polastilo veliko razburjenje. Več kmečkih mož je napadlo eksekutorje in jim odvzelo zaseženo živino. Prihodnji dan so orožniki aretirali vse kmete, ki so napadli eksekutorje. Dogodek v Lanišču z bengalično lučjo osvetljuje neznosnost davčne prakse v Sloveniji, obenem pa tudi kaže, da naš kmet nima denarja in da je obubožanje splošen pojav na deželi.

— **Češkoslovaški dom v Beogradu** postavijo Čehi, ki so naseljeni v naših krajih. Dom se bo nahajal v bližini nove palače poslaništva CSR. Dom zgradi v to svrhu ustanovljena zadruga, ki ima že za 750.000 Din podpisanih deležev.

— **Ustavljena lista.** V Beogradu sta prenehala izhajati zaradi finančnih težkoč «Cievaričev Beogradski dnevnik» in «Balkan».

— **Atentat na vodjo bitoljskih Srbov.** Neznani atentator, najbrž član grške ali pa makedonske revolucionarne organizacije, je na trgu v Bitolju odal pet strelav na vodjo bitoljskih Srbov Spasoja Hadžipopovića. Atentator je pobegnil — Hadžipopović je bil na mestu mrtev.

— **Zrtev poklica.** Sofer Avgust Korotaj je vozil iz Zagreba v Ljubljano ravnatelja delniške družbe za izkoriščanje gozdov ing. Premrova. Pri Trebnjem sta nenadoma počili pri avtomobilu obe desni pnevmatiki. Sofer Korotaj je zgubil oblast nad avtomobilom, ki je zdrknil v globok obcestni jarek. Ravnatelj ing. Premrov je še pravočasno skočil iz avtomobila, dočim je soferja Korotaja pritisnil volan, da je kmalu nato umrl.

— **Statistika gimnazij, gojencev in profesorjev v naši državi** izkazuje 175 gimnazij (v Sloveniji 13) s 83.559 gojenci (med temi 24.735 gojenk). Maturiralo je letos na gimnazijah 2327 kandidatov (v Sloveniji 207). V samem Beogradu je bilo 7220 gimnazijcev, od teh 3223 žensk. Srednješolska produkcija je torej naravnost ogromna.

— **Katastrofalne poplave.** Vsled neprestanega deževja za zadele več pokrajin v naši državi katastrofalne poplave. Posebno težko je prizadeta severozahodna Bačka in Baranja, kjer je narasla Donava pretrgala nasipe in poplavila na deset-tisoče orlov najrodovitnejše zemlje. Prebivalstvo in vojaštvo se je z nadčloveškimi napori prizadevalo, da prepreči izliv Donave. Ves trud je pa bil brezuspešen. Ljudje so komaj rešili svoje golo življenje in ogromne mase vode so pustošile polja ter udirale v hiše. Veliko je tudi človeških žrtev. Prav posebno je prizadet od poplave Apatin in Belje. Katastrofa poplav je zadela tudi mesto Jagodin v Šumadiji in Kragujevac. — Velik naliv, ki je povzročil izstop raznih potokov in hudournikov, je zadela Zagreb, kjer se je prebivalstvo v noči pretekle sobote na nedeljo v raznih delih mesta komaj rešilo pred silno poplavo. — Sloveniji tudi ni prizanesla poplava. Nad ptujskim poljem se je v noči od nedelje na ponedeljek utrgal oblak, da je bil v najkrajšem času Ptuj in okolica pod vodo. Promet med Ptujem in Prekmurjem je bil dalje čas prekinjen. Prav tako je narasla Savinja s pritoki, Sotla, Pesnica in Lendava. V območju vseh teh vodá je bilo vse poplavljenno in življenska nevarnost za prizadeto prebivalstvo zelo velika. — Vse poplave so napravile na poljedelskih pridelkih in na gospodarskih poslopih neprecenljivo škodo. — Vremenska katastrofa je zadela tudi vzhodno okolicu Berlina. Utrgal se je oblak in štiri ure je nepretrogoma lilo. Strela je udarila v neko staro hišo, ki se je zrušila. Ubrih je bilo 13 ljudi, težko in lahko ranjenih 140. — V Bolgariji so velike povodnji. Donava je poplavila mesta Vidin in Nikolj. V dolini Strume so zrušeni vsi mostovi.

— **Izseljevanje.** V letu 1925. se je izselilo 15.005 naših državljanov v izvenevropske države. Med temi je bilo 9757 moških in 5248 žensk.

Tedenske vesti.

Triumfalni sokolski nastop v Pragi.

Kot je bilo pričakovati: nastop sokolstva v Pragi je bil triumfalen. Vse prireditve so se izvršile najsvečaneje in v najlepšem redu.

Jugoslovanskih Sokolov se je praškega zleta udeležilo več posebnih vlakov. Jugoslovani so bili sprejeti v Pragi najpristrčneje. Nepopisen je bil posebno sprejem jugoslovanske vojske, katero je na deset-tisoče Čehov pozdravljalo na kolodvoru in na praških ulicah. Vseposvodi v Pragi so razobešene poleg češkoslovaških tudi jugoslovanske zastave. V zletnih dneh je posetilo Prago čez pol milijona gostov.

Prva javna telovadba je navzlic neugodnemu vremenu najsijajneje potekla. Čez stotisoč gledalcev je bilo navzočih, med njimi tudi prezident Masaryk. Druga javna telovadba se je vršila ob ugodnejšem vremenu. Nad 140.000 gledalcev je bilo zbranih, ko se je pričela telovadba. Telovadni nastopi jugoslovanskega Sokolstva so bili spremljani z burnimi ovacijami. Na tretji glavni sokolski dan se je vršil sprevod Sokolstva po praških ulicah. Spreveda se je udeležilo 35.000 Sokolov in 16.000 Sokolice. Jugoslovanskih Sokolov je bilo v sprevodu 6000 s 30 zastavami. Mogočni sprevod se je ustavil pred spomenikom mistra Jana Husa, kjer se je izvršila poklonitev velikemu nacionalnemu heroju. Po poklonitvi je sokolska armada defilirala pred prezidentom Masarykom. Nad dve in pol ure je trajala defilacija. Isti dan popoldne se je vršila na zletišču zadnja javna telovadba, katere se je udeležilo preko 200.000 ljudi. Jugoslovansko Sokolstvo je bilo zopet predmet viharnih ovacij.

Ob priliki vsesokolskega zleta v Pragi je bila ustanovljena Zveza slovanskih Sokolov. Za predsednika je bil izvoljen dr. Scheiner, za podpredsednika E. Gangl in grof Zamojski.

Zobotehnične naprave članom OUZD.

Na razna tozadevna vprašanja obveščamo interese, da je izdal okrožni urad v svoji okrožnici št. 36 pod opravilno št. 1317/2-1926 nova navodila, glasom katerih morajo k stroškom zobne nege in zobotehničnih naprav deloma prispevati zavarovanci sami.

V tem oziru določa ta okrožnica sledeče:

1. V primeru plombiranja zob za člane in njih svojece prispeva urad po sledečem ključu:

a) Po šestmesečnem nepretrganem članstvu	30 %
b) po enoletnem	50 %
c) po dveletnem	75 %
č) po triletnem	100 %

Popraviti pa se mora vse zobovje, ki je potrebno nege, ne pa le delno.

II. Za napravo umetnega zobovja prispeva le članom, pod nobenim pogojem pa ne njih svojecem, in sicer po sledečem ključu:

- v primeru enoletnega članstva v zadnjih dveh letih za 4 zobe,
- v primeru dveletnega članstva v zadnjih štirih letih za 8 zob,
- v primeru triletnega članstva v zadnjih šestih letih 12 zob,
- v primeru štiriletnega članstva v zadnjih osmih letih 16 zob,
- v primeru šestletnega članstva dovoli OUZD. zobne naprave v celoti.

Prispevek za napravo umetnega zobovja se dovoljuje le pod pogojem, da manjka članu 12 zob in da ugotovi stroga zdravniška preiskava tako slabo zdravstveno stanje in stanje telesne prehrane, da je umetno zobovje nujno potrebno.

V Ljubljani, dne 3. julija 1926.

Delavska zbornica za Slovenijo.

— **Izseljevanje rudarjev v Francijo.** Delavska zbornica nam poroča: V četrtek dne 1. julija je odšel v Francijo tretji transport rudarjev, ki je obsegal 64 samecev in 45 obitelji. Njihova pot jih vodi deloma v železornike v Alzaciji, deloma v premogokope v severni Franciji. Potne stroške za obitelji plača proti majhnemu povračilu Delavska zbornica iz izseljeniškega fonda, za katerega je v ta namen prispevala nekaj denarja Trboveljska premogokopna družba. V soboto je odšlo 60 samecev tudi v Dalmačijo v premogokop Siverič. Vrše se še nadaljnje redukcije, med njimi mnogo oženjenih, a za te je še negotovo, kdaj bodo pripravljena potrebna stanovanja. Transport oskrbuje Francosko generalno izseljeniško društvo v Zagrebu. B cesta 33, in se morejo posamezniki obračati tudi nanj za vse potrebne informacije glede izselitve v Francijo.

— **Angleško sredozemsko brodovje** obišče naša pristanišča: Split, Šibenik, Boko Kotorsko in Dubrovnik.

— **Umrla je na Jesenicah** dne 4. t. m. žena našega tovariša Antona Bolteta. Pogreb se je vršil v torek dne 6. t. m. Velika udeležba pri pogrebu je pokazala, kako je bila pokojnica spoštovana in priljubljena. Naj v miru počiva. Preostalim naše sožalje!

— **Kongres gledaliških igralcev** se je vršil te dni v Beogradu. Na kongresu je bilo sklenjeno, da pristopi Udruženje jugoslovanskih gledaliških igralcev k Mednarodni zvezi gledaliških igralcev.

— **Emil Cone**, znani ustvaritelj teorije o autosugestiji, je umrl v Nancyju v 69. letu starosti.

— **Trafikantom.** Udruženje tobačnih trafikantov Vas kliče v svoje vrste. Ne sme biti trafikanta, ki ni organiziran, le v skupnosti je moč, kar enemu ni dosegljivo, je vsem skupaj gotovo. Žal pa je še mnogo takih, ki se ne zavedajo svojih dolžnosti. Trafikantje! Ali niste čutili na svoji lastni koži to malomarnost? Provizija pada od stopnje do stopnje, ustanovljajo se nove trafike, ki stare uničujejo, zvišal se je prodajalni čas dnevno na 15 ur, to so dejstva, ki jih noben trafikant ne more zanikati. Vse to bi močna organizacija preprečila, čisto drugačen bi bil današnji položaj trafikantov. Še enkrat Vas pozivlje Udruženje, organizirajte se, pristopite vsi, samo tako nam je dana možnost, naš položaj zboljšati, naš stanovski interes varovati. Prijave za vstop naslovite na tajništvo Udruženja tobačnih trafikantov, Ljubljana, Sv. Petra cesta 62. Člani, poravnajte zaostalo članarino!

— **Brezposelnost na Poljskem** je znašala koncem preteklega meseca 304.113 oseb. Največ brezposelnih je v stavbeni, rudarski, tekstilni in kovinski industriji.

— **Železniška nesreča na Francoskem.** Brzovlak Le Havre—Paris je pred Parizom skočil s tira. Mrtvih je 17, ranjenih pa 97 oseb.

— **Podzemeljske telefonske proge v Italiji.** Izdelan je projekt, da se s podzemeljskimi telefonskimi kablji zvežejo vsa večja italijanska mesta. Zveza Milan, Trino, Genova že obstoji. Tekom letošnjega leta bo zgrajena zveza Neapelj—Rim.

— **Kitajski seminar.** Kitajska vlada je prosila našo vlado, da se ustanovi na beograjskem vseučilišču seminar za kitajski jezik in kulturo.

— **Ameriški premog.** Zadnji teden je bilo v Anglijo uvoženih 500.000 ton premoga iz Amerike. Kakor je videti, ameriško delavstvo ni solidarno z angleškimi stavkujočimi rudarji.

— **Advokatski zaslužek in politična gesla.** Pri plebiscitu v Nemčiji so se socialni demokrati upravičeno angažirali za to, da se izvede brezodškodninska razlastitev premoženj bivših nemških princev in princezinj. Vse to pa ni motilo pariškega advokata Paula Boncourja, voditelja francoskih internacijonalcev, da je prevzel proces bivše meklenburške nadvojvodinje proti nemški državi zaradi izplačila odškodnine v znesku 120 milijonov mark. Pri advokatskem profitu se torej pri internacijonalcih neha idejna solidarnost!

— **Katastrofalen potres v Egiptu.** Preteklo soboto je potres v Egiptu zrušil 4632 hiš in ubil 110 oseb. Poškodovanih je 74 mošej.

— **Velika avijatična nesreča.** Potniški aeroplan, ki oskrbuje zvezo med Parizom—Prago—Bukarešto, je pretekli teden ponesrečil na bavarsko-češki meji. Pod razbitim aeroplanom so našli trupla štirih potnikov in pilota. Eden izmed potnikov je še živel, a je na transportu v bolnico podlegel težkim poškodbam.

— **Brezposelnost v Bulgariji.** Število brezposelnih v Bulgariji se cení na 45.000 oseb.

— **Poroke brez zdravstvenega pregleda niso dovoljene.** Meksikanska vlada je zakonito odredila, da se ne sme nihče prej poročiti, dokler ni bil zdravniško preiskan in ni dobil certifikata, da je zdrav.

— **Odkritje spomenika v svetovni vojni padlim vojakom.** Dne 25. julija vsi v Rečico ob Paki, kjer je slavnostno odkritje vojnega spomenika, veliko zborovanje bivših vojakov ter velika vojna igra na prostem. Polovična vožnja povsod dovoljena. Pridite vsi, vsa društva, vsi bivši vojaki, da boste počastili 63 v svetovni vojni padlih žrtev naše občine. — Odbor za vpostavitve spomenika v vojni padlim vojakom, Šmartno ob Paki.

— **Dunajski socialnodemokratični konsum** je ustavil izplačila in zaprosil za poravnalno postop-

panje z upniki. Pasiva konsumnega društva se cenijo na 50 do 60 milijard avstr. kron. Konsum nudi upnikom 50 odstotkov.

Ljubljana.

— **Ljubljanski velesejem** je v vsakem pogledu najpovoljnejše uspel. Navzlic splošni gospodarski krizi je bil obisk velesejma velik in kupčije dobre. Uprava velesejma je izdala ta-le komunikate: «Uspehi dosedanjih šestih mednarodnih velesejmov v Ljubljani so dokazali, da je ta ustanova za razvoj in napredek našega narodnega gospodarstva absolutno potrebna in koristna. Ker je država, osobito pa Slovenija kot najbolj industrijalizirana pokrajina, življensko zainteresirana na Ljubljanskem velesejmu, je velesejmska uprava sklenila, da se bodo bodoči sejmi v Ljubljani vršili v še večjem obsegu s postopnim priključevanjem vseh onih panog našega gospodarstva, ki doslej še niso bile zastopane na velesejmu. Kljub sedanji težki gospodarski krizi je dosegel letošnji velesejem zelo zadovoljive uspehe, kar najbolje dokazuje število razstavljalcev, kupcev in kupčijskih zaključkov.»

— **Roparski napad študentov.** V Mikličevo menjalnico v Kolodvorski ulici v Ljubljani je prišel 16letni študent Ivan Metelko in vprašal, če se mu lahko zamenja avstr. šilinge. Metelkov namen pa ni bil izmenjati šilinge, ampak oropati menjalnično blagajno. Kajti, ko je smatral trenutek za ugoden, je s pendrekom udaril blagajničarko po glavi. Blagajničarka se pa ni onesvestila, udarec je bil preslaboten in s tem načrt napada ponesrečen. Na vpitje blagajničarke je napadlec pobegnil. Pozneje je Metelka policija prijela in dognala, da sta bila njegova pomagača 14letni študent Josip Lebes in

14letni študent Kolonič. Vsi trije roparski napadalci so bili talentirani dijaki, a brez moralnega oporišča.

Maribor.

— **Mestna hranilnica v Mariboru.** O poslovanju mariborske mestne hranilnice se širijo zlagane vesti, katere je demantiral sreski poglavar s sledečo uradno izjavo: Z ozirom na zlohota poročila v raznih listih, zlasti inozemskih («Neue freie Presse»), da bi se bile v Mestni hranilnici v Mariboru izvršile velikanske malverzacije, izjavljam, da so ta poročila neresnična. Res je le, da je Mestna hranilnica s sklepom upravnega odbora, ki je bil odobren od nadzorne oblasti, nakupila večjo množino delnic Mariborske tiskarne, katere je pa zopet prodala proti polnemu plačilu kupnine, vstevši vse obresti, tako da zaradi nakupa teh delnic ni utrpela hranilnica nikake škode. Tudi pri Kreditnem društvu, ki je prideljeno Mestni hranilnici v Mariboru, ni govora o kakih malverzacijah. Tam so se brez vednosti upravnega odbora v dveh primerih dali krediti, in sicer 510.000 Din in 650.000 Din, glede katerih res ni jamstvo tako sigurno, da bi bila vsaka izguba povsem izključena; vendar so se za dosego kritja uvedli vsi potrebni koraki. Ako bi se pa proti pričakovanju ne dobilo polnega kritja, bo eventualni primanjkljaj lahko pokrit iz rezervnega in varnostnega sklada, oziroma z doplačili v ta sklad. Proti dotičnim uradnikom pa je ravnateljstvo z vso strogostjo postopalo in enega kaznovalo zaradi prekoračenja delokroga z odpustom iz službe brez pokojnine. Maribor, dne 3. julija 1926. Vladni svetnik in sreski poglavar: dr. Marko Ipa vic s. r. — kot vladni komisar.

Po drugih državah.

Osemurni delovnik v Angliji. Za premogokope je spodnja zbornica sprejela zakonski načrt, ki uvaja osemurni delovnik. Poleg tega je bilo podaljšano izjemno stanje v državi za mesec dni.

Pofaštitenje Julijske Krajine. Fašistovski komisar v Trstu Ricci je v razgovoru z novinarji izjavil, da se mu bo prav kmalu posrečilo pofaštititi vse Slovence in Hrvate v Julijski Krajini. Po njegovem mnenju bodo vsi Slovenci in Hrvati vstopili v fašistovsko stranko, kajti Slovenci in Hrvati so sedaj italijanski državljani, a italijanska država in fašistovska stranka so eno in isto. Kakor je razvideti, se komisar Ricci pripravlja zopet na nova nasilja proti Hrvatom in Slovincem, kajti prstovoljno ne bo nihče pristopil k fašistom...

Poljski parlament je sprejel delovni program, ki obsega: sprememba ustave in volilnega reda, zakon o samoupravi ter predlog o razpustu parlamenta. Značilno je, da so proti sedanji vladi več ali manj v opoziciji vse stranke. Trenutno je pa vlada močnejša od parlamenta. Vlada opira vso svojo avtoriteto na moč vojnega ministra in na mladinske organizacije, ki so oborožene. Največji odpor proti vladi se bo nedvomno pokazal pri razpravi o spremembi ustave, ko bo vlada predlagala, da se izroči predsedniku republike skoraj diktatorsko moč.

Panevropski kongres bo zboroval od 4. do 7. oktobra na Dunaju. Cilj kongresa je, da se evropski narodi organizirajo po vzorcu ameriških narodov, ki so pred kratkim zborovali v Panami. Istočasno s panevropskim kongresom je sklican tudi kongres azijskih narodov v Tokiju.

Ameriški kongres je odgoden do 10. novembra. V spomladanskem zasedanju je ameriški kongres imel 39 sej, na katerih je sprejel okrog osemsto zakonov. Delavnosti ameriškega kongresu torej ni oporekati.

Amerika je zainteresirana na evropskih finan-
cah. Državni tajnik Združenih ameriških držav Mellon odpotuje v Evropo, kjer se bo na licu mesta poučil o gospodarskih in finančnih zmožnostih posameznih držav. Na podlagi študija namerava potem državni tajnik Mellon staviti svoje predloge za sanacijo evropskih financ. Pred odhodom iz Amerike je Mellon izjavil, da je Evropa največji odjemalec Amerike, ki bo utrpela veliko gospodarsko škodo, če Evropejec ne bo v stanu kupovati ameriško blago.

Hrupne scene v romunskem parlamentu. Romunski parlament vodi debato o verifikaciji mandatov. Pri tem je prišlo do hrupnih scen med večino in opozicijo. Vodja zemljoradnikov Lupu je obtožil vlado, da je nasilno izvedla volitve in da je v okrožju Fulcu imenovala nekega natakarja za volilnega komisarja. Minister za pravosodje je na Lupuvo trditev odgovoril, da je Lupu klevetnik in da sliši v zapor. Odgovor ministra je tako razburil duhove, da je nastal pretep med poslanci. Poseči je morala vmes policija.

Napete politične razmere v Španiji. Španski kralj in kraljica potujeta službeno v Pariz in London. Pariška policija je pri tej priliki odkrila zaroto španskih anarhistov, ki naj bi ob prihodu kralja v Pariz izvršili atentat. Zarotniki so bili aretirani in medtem v Pariz došli španski kralj rešen smrti. Atentatorji so imeli s svojo akcijo politične cilje. Z atentatom na kralja so hoteli opozoriti na neznosne politične razmere zaradi diktature Prima de Riverre, ki ima že tri leta oblast nad Španijo.

Vstaja v Siriji. Angleški časopisi poročajo, da se v Siriji pripravlja zopet vstaja proti Francozom.

Proti perzijskemu šahu je izbruhnila vstaja. Vstaško gibanje so organizirali mohamedanci in kurdi. Vlade čete so se že večkrat zapletle z vstaški v boj in dosegle le delne uspehe.

Pogovor o tem in onem.

Sokolski demokratizem.

Demokratizem je ena najbistvenejših nalog sokolskega poslanstva.

Ne nameravam tukaj obširno govoriti o sokolskem demokratizmu v družabnem življenju, v vzajemnem bratskem stiku in v bistvenih osnovah sokolske moralne vzgoje, temveč hočem opozoriti na demokratičnost specialne telesne vzgoje, ki jo goji Sokolstvo.

Dr. Tyrš jo je izrazil z lapidarnimi besedami: «Sokolska stvar pomenja telesno in moralno vzgojo in oplemenitev vsega češkoslovaškega naroda, odgojo k sili, močnatosti, plemenitosti in povečani odpornosti in mora tudi stremeti, da se znajde v njegovem okrilju končno vse človeštvo. Tukaj velja bolj kot kje drugje tako globoki kot znameniti izrek:

„Česar vse človeštvo ne vé — nikdo ne vé.
Česar človeštvo ni zmoglo, nikdo ni zmogel.
Kar se s človeštvom ni zgodilo, se z nikomur ni zgodilo.“

In to zahtevo je on vtelesil v svojo metodo in obenem v duh in v sredstva, s katerimi naj bi se ta metoda v narodu uveljavila.

Ideal narodne vzgoje bi bilo seveda dovoljno prostega dnevnega časa za zadostno, najraznovrstnejšo utrjevanje po možnosti na svežem zraku, na razsežnih telovadbišči sredi prirode, za igre, tekme, proste vaje itd., tako kot se goje na primer na angleških in ameriških šolah, in kot za tem hrepene mnogi pedagogi.

Toda dr. Tyrš je bilo znano, da zadržujejo naše socijalne razmere večino naroda pri celodnevem delu, v delavnicah, na polju, v rudnikih, pisarnah, trgovinah itd., nedovoljavajoč jim razkošja nekolkournne telovadbe. Radi tega je bilo nujno, nuditi tem slojem možnost zgoščene vadenja z umetnimi izvajanji na umetnih orodjih, ki dopuščajo v krajšem času najizdatnejše delo mišic in s tem tudi intenzivnejše vadenje. Bilo je nujno, pritegniti jih v večernih urah v telovadnice in sestaviti telovadni program tako, da bi po možnosti v eni uri bilo sestavno zaposleno vse mišičevje in vsi organi, pri čemer se je pazilo na smotrenost in primernost teh vaj. S tem je bila omogočena najširšim vrstam udeležba pri telesni vzgoji, ker v sestavi so vsebovane vaje, prikladne za vse sile, sredstva in razmere in radi tega jih lahko vsakdo in povsod izvaja.

Sokolska telovadba pa se ni ustavila samo pri gotovih slojih, temveč je vznikla v ves narod in v vsa njegova bivališča — v nasprotju z aristokratskim duhom angleške vzgoje. Ta demokratizem je tudi dajal prednost vsestranski in vsezdružujoči vzgoji pred enostransko športno vzgojo posameznikov, pri kateri se korist celote umika v ozadje pred stremeljenjem za odlikovanjem posameznika v gotovi panogi vaj — do izrednosti, pri čemer igra ogromni del občinstva samo vlogo gledalcev.

Splošne koristi naroda so nadalje zahtevale, da se stvar ne omeji samo na vzgojo dorasle mladine in mož, temveč da se tudi ostale vrste pritegnejo v okvir te vzgoje. Iz dane sestave je prirejena tudi metoda za vežbanje mladine in na koncu stembenje sokolske vzgoje posvečeno tudi ženskam, za katere je prirejena tudi metoda, prilagajajoča se njihovim navadam, in one so se pritegnile k sodelovanju, kjer se sedaj odlično udejstvujejo.

Tako je Sokolstvo postopno skušalo zajeti ves narod v oplemeniteljni vzgoji, ne ozirajoč se niti na razrede, niti na stranke, žrtvujoč tej nalogi naj-

boljše moči tisočernih navdušenih in požrtvovalnih delavcev, ki z ljubeznijo posvečajo ves svoj čas in svoje zmožnosti velikemu sokolskemu delu. Ravnaajo tako iz čiste ljubezni do naroda brez zahteve po dobičku in slavi.

Ali je mogoče na lepši in izrazitejši način pokazati svoj demokratizem, kot s tem plemenitim, vsemu češkemu ljudstvu brez razlike posvečenim delom?

Dr. Scheiner.

Odkritje novega podzemskega sveta na Slovaškem.

Južno od vasi Telgart na Slovaškem je tamkajšnje turistovsko društvo odkrilo nov podzemski svet, od katerega je do sedaj preiskana velika kapniška soteska, katera bo s krasoto svojih kapniških tvorb gotovo kmalu stopila v prvo vrsto naravnih krasot v Slovaški. Vhod v sotesko se nahaja na podnožju strme apnenčeve skale, h kateri ovirajo dostop ogromne skale in prepadi. Pred vhomom v glavno sotesko se nahaja nekaka prednja dvorana, iz katere vodi cela vrsta hodnikov, ki so vsi slepi (brez izhoda). Skozi to sprednjo dvorano teče potok, ki se izgublja v kakih sedem metrov globokem prepadu. Iz prepada odteka potok skozi malo okenice, ki vodi v večjo bajnokrasno kapniško dvorano, ki meri kakih deset kvadratnih metrov. Iz te dvorane vodi zopet večje število hodnikov na vse strani, katerih pa vsled pomanjkljive opreme zaenkrat še niso mogli zadostno preiskati. Ugotovilo se je le toliko, da vodi južni hodnik k velikemu podzemskemu vodopadu, ki pada čez kakih petnajst metrov visoko steno. Pod tem vodopadom je kakih deset metrov globoka kotlina, ki se v doljni smeri zožuje, tako da se zdi, da je zaprta. Pri natančnejšem raziskavanju pa se je našlo na dnu kotanje malenkostno okno, ki vodi v neki nadaljnji prostor. Ko so spustili v ta prostor svetilko, so ugotovili, da je ogromna kapniška soteska nepopisne krasote, visoka 18 do 20 metrov. Ta na novo odkriti podzemski svet obljublja še veliko novih presenečenj, toda brez zadostne opreme ni mogoče nadaljevati raziskavanja, ker prodiranje v podzemeljski labirint zadeva na nepremagljive težkoče. Podjetni Čehoslovaki bodo te težkoče gotovo hitro odstranili in omogočili pristop tudi širšemu turistovskemu svetu.

Zenin ugrabljen in odpeljan v umobolnico.

Ne vzbujalo bi toliko začudenja, če bi šlo za ugrabljenje dekleta, neveste, toda gotovo je zelo redek slučaj, da ugrabi kdo ženina. In to se je zgodilo te dni v New Yorku, kjer se je nameraval 72letni zdravnik za živčne bolezni doktor William H. Pounds poročiti s svojo tajnico, 32letno Jenny Stilesovo, kar je vzbujalo veliko nezadovoljstvo pri sorodnikih njegove pred kratkim umrle žene, ki so hoteli po zdravniku podedovati vse njegovo premoženje.

Gospodična Jenny je bila pri dr. Poundsu nameščena že za življenje njegove žene, ki je bila dolgo časa bolna, in ko je gospa Poundsova umrla, je zdravnik izjavil, da bo vzel svojo tajnico za ženo.

Ne oziraje se na odpor svojih prijateljev, je določil dr. Pounds poroko z njo na gotov dan ob 11. dopoldanski uri, na katero so se v njegovi sobi zbrali k slavnostnemu obredu njegova nevesta in sorodniki. V tem trenutku pa se je pojavil v nje-

govem stanovanju tudi sel, ki je zdravnika prosil, da naj takoj odide k pacientu, katerega je oskrboval in ki je nagloma zbesnel. Zdravnik je v resnici odšel s selom in vstopil v pred hišo čakajoči avto. V njem pa sta ga napadla dva moška, zatlačila mu v usta robec in ko je zdravnik skušal razbiti okno avtomobila, sta ga vtaknila v prisilni jopič, na kar sta se z njim odpeljala v umobolnico.

Tamkaj so odvedli zdravnika s spremstvenimi listinami k ravnatelju zavoda in zaprli so ga v celico za besneče blaznike. Njegovi protesti so ostali brez uspeha, vendar pa se mu je posrečilo o dogodku obvestiti čakajočo nevesto, ki je na večer prišla v spremstvu pravnega zastopnika v zavod in prepričala ravnatelja, da so spremstvene listine zdravnikove ponarejene. Nato je bil zdravnik izpuščen in njegova poroka, ki bi imela biti sklenjena ob 11. dopoldne in ki je bila na tako podel način onemogočena, se je izvršila istega dne ob 11. zvečer. «Ugrabitelja» zdravnika išče sedaj newyorška policija, ki domneva, da so to sorodniki zdravnikove prve žene.

Zakonska nezvestoba.

Pred kratkim je stopil v veljavo nov kazenski zakon na Grškem. Po novem kazenskem zakonu je posebno strogo kaznovana zakonska nezvestoba. Če je mož ali žena zasačena in flagrantni pri prestopku zakonske svobode — sledi kazni do dveh let zapora. Prva dva procesa proti verolomnim zakoncem sta se že vršila. V Solunu je bil neki mož obsojen na eno leto ječe, ker ga je žena zalotila pri kršenju zakonske zvestobe. V Atenah je neka žena padla v mreže strogega zakona. Mož je dobil ženo v objemu ljubimca. Žena je bila obtožena. Pred sodiščem je pa ovadila svojega moža, da se tudi ne ravna po pravilih zakonske zvestobe. Sodišče je zato preložilo razpravo. Sedaj se zna zgoditi obema — možu in ženi — da bosta pri ričetu razmišljala o zakonski zvestobi. — Novi grški kazenski zakon prepoveduje dvoboj. Kdor pristane ali pozove koga na dvoboj, je kaznovan z najmanjšo kaznijo do enega leta. Ubojstvo v dvoboju se kaznuje z ječo od dveh do petih let.

Zabavni kotiček.

To je nekaj drugega. «Moj mož igra karte.»

«To je grozno!»

«Pa vedno dobiva.»

«To je izborno! Takega moža bi tudi jaz rada imela.»

Banalni mož. «Ali boš že kmalu napravljena, Anica?»

Žena (razdraženo): «Prosim te, nikar vedno ne izprašuj. Saj sem ti že pred eno uro povedala, da bom čez minuto gotova.»

Izdajalec. «Mamica, ali ti je naša nova kuharica že povedala nekaj?»

«Ne! In kaj naj bi mi povedala?»

«Tega ne vem. Slišal sem le, kako je dejala očki: »Danes pa to prav gotovo povem vaši gospej!«

Pomirjevalna ugotovitev. Zdravnik (po preiskavi): «Tri rane! Prva od njih je smrtna, toda drugi dve sta k sreči popolnoma lahkega značaja.»

Nemški vojni ujetniki. Ko je leta 1915 zasedel nemški general Blücher francosko mesto Saint Clou, se je njegovim štabnim častnikom zahotelo po znamenitih izvodih tamkajšnje slavne knjižnice. Toda brez generalovega dovoljenja si jih niso upali odnesti. Vprašali so ga torej, kako misli o stvari, in general je odločil: «Knjige stoje v vrsti in pozor. Zaradi tega jih smatram za vojne ujetnike!»

NAJPOPOLNEJŠI
STOEWER

15 letna garancija

šivalni stroji za šivilje, krojače, čevljarje in za vsak dom. Preden nabavite stroj, si oglejte to izrednost pri trdki

BREZPLAČEN POUK
L. BARAGA

Šelenburgova ul. 6/I. LJUBLJANA Telefon štev. 980.

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

Po dopoldanskem okrepčilu se je nepričakovano hitro približal čas za kosilo; ure so pri veselim razpoloženju potekale neverjetno hitro. Končno je napočil čas za odhod, kajti kratek zimski dan se je nagibal k zatonu in vožnja skozi soteske in preko dolin je vendarle več ali manj težavna. Hitro poravnajo izletniki svoj račun ter odidejo iz sobe, da se vsedejo na sani. Zunaj je nastopil še ostrejši mraz, ki je pretresal mozeg in kosti.

Lord Hudson stoji poleg sani s svojim prijateljem.

«Tako rad bi se še razgovarjal s teboj, pa žal imajo moje sani samo dva sedeža in ker moja hčerka...» Beatrica sliši očetove besede ter hitro stopi bliže.

«Papa, jaz se morem peljati na drugih sancah, bom že našla prostor, pelji se le s tvojim prijateljem!»

Baron Hudson prvi moment ne ve, za kaj bi se odločil, tedaj pa se naenkrat pojavi poleg Beatrice ena izmed dam.

«Vaša milost, ali smem ponuditi vaši gospodični hčerki prostor v svojih sankah — peljem se itak sama — ker se je moja prijateljica odzvala povabilu barona G...!»

Lord Hudson spozna v dami Manuele.

«Oh, gospodična pl. Santos, če hočete biti res tako ljubezni in mojo hčerko...»

«Ampak to se samo po sebi razume, saj sem bila tako pogosto gost v vaši hiši, da me v resnici veseli, da morem vaši ljubezni hčerki izkazati majhno uslugo.»

Manuela se prikloni staremu lordu ter potegne Beatrico k sankam, katere je vodil zločinski Pitt. Beatrica je sledila mladi dami, toda komično, sedaj jo naenkrat obide občutek tesnobe in bojzani kakor da ji preti kako zlo. Kot da je uganila misli lepe deklice, se prične Manuela veselo in prikupno razgovarjati z njo ter ji je na vso moč uslužna, da se more Beatrica toplo zaviti v toplo kožuho. Kmalu izgine tudi občutek tiste negotove bojzani. Česa pa naj bi se tudi imela bati v družbi lepe Španjolke, ki je bila tako pogosto gost njenega očeta.

Tereza se je v resnici odzvala povabilu barona G... ter sedi sedaj na sancah poleg njega, ne me-

neč se dosti za začudene poglede drugih dam, ki so se udeležile izleta.

Manuela je torej sama s svojo žrtvijo. Navidezno po naključju se približa vozniku ter mu neopazeno zašepče nekaj besed. In ko se kmalu nato začne pomikati dolga vrsta sani, so bile one, v katerih sedita Manuela in Beatrica, zadnje.

Večerni mrak prične polagoma nastopati. Sani se že zopet približujejo ozki soteski, v katero je vihar nanesel velikansko množino snega. Manuela je z Beatrico izmenjala le nekaj besed ter tožila o utrujenosti, katere se nikakor ne more ubraniti. Lepa pustolovka sedi molče stisnjena v kot sani, dočim je Beatrica naslonjena na drugo stran. Beatrici je bilo prav pogodu, da je Manuela molčala. Nemoteno je torej mogla biti v mislih pri svojem izvoljencu. Tu pa tam ji tudi uide pogled k Manueli, ki nepremično sedi v svojem kotičku ter jo je dozdevno objel spanec.

Beatrica se nalahko dotakne roke lepe Španjolke.

«Gospodična pl. Santos!»

Španjolka se premakne ter zamrmra nekaj docela nerazumljivih besed.

«Ne zaspate,» nadaljuje Beatrica, «tak mraz more v spanju postati usodopoln, saj ni prvič, da so ljudje zaspali ter se niso več zbudili pri takem mrazu!»

«Da, da, imate prav, saj pa tudi ne spim, ne, le tako trudna, strašno trudna sem,» odvrne Manuela, ki še vedno nepremično ždi na svojem sedežu.

Beatrica se zopet vda svojim sanjam. Prav nič ji ni mar okolica, v kateri se je vsled nastopivše teme itak težko orijentirati, tudi ne zapazi, da so sani nekoliko zaostale za drugimi. Ene sani za drugimi zginajo — saj pa voznik naenkrat brzda konje, da gredo v lahkem teku.

Beatrica se sedaj začudeno ozira okrog sebe, ko ne vidi nobenih sani pred sabo, ter opozori na to Manuele.

Tedaj pa začuti nenadoma grozen sunek, potem še enega, — omahne in pade s sani v nakopičene snežene mase.

«Pomoč, pomoč!» odmevajo njeni javkajoči glasovi.

«Poženi, Pitt, hitro, hitro!»

V galopu divjata sedaj konja naprej. Še enkrat je slišati slaboten klic na pomoč, potem pa zavijejo sani okrog ovinka ter kmalu dohite ostale. Vsled naraščajoče teme nihče ne opazi, da se lor-

dova hči nič več ne nahaja na sancah Španjolke, nihče ne slutí, da je lopovska pustolovka pahnila svojo žrtev s sani.

Manuela se skrbno zavije v kožuho ter se zlekne na svojem sedežu kot da je dozdevno trdno zaspala. Kako vražje zvito si je vendar zamislila svoje zločinsko dejanje!

Lordova hči leži sedaj v snegu v soteski, skozi katero gre ob nočnem času le redkokedaj kako človeško bitje, na milost in nemilost izročena groznemu mrazu. V najkrajšem času mora deklica zmrzniti. Kaj hasne Beatrici, če v svojem obupu tudi nekaj časa hodi po poti, kaj kmalu jo mora prevzeti utrujenost, tista smrtna utrujenost in potem...»

Zmagoslavje se pri tej misli pojavi na obrazu zločinske pustolovke — njena nasprotnica je mrtva — kaj kmalu bo lord Weston kleče moledel za njeno ljubezen.

Dalje in dalje gre vožnja — več ur poteče, da se v daljavi pokažejo obrisi gradu lorda Hudsona. Tamkaj se ima posloviti družba. Sedaj obstanejo sani. Lord Hudson še enkrat prav prisrčno stisne roko svojemu vojnemu tovarišu, potem pa gre ob vrsti sani po svojo hčerko. Ob svitu svetilke zagleda sani Manuele.

Čudno, voznik ždi na kozlu, ne da bi se ganil, ter napravlja navidezen vtis, da dremlje, in tudi v sancah še sedi zavita postava, dozdevno v trdem spanju.

«Beatrica, Beatrica!» zakliče lord Hudson.

Nobenega odgovora. Lord Hudson strese vozniaka.

«Kje je moja hči?»

«Dama?»

«Da, moja hčerka Beatrica!»

«Dama, saj sedi na sancah — na sancah, — milostiva gospodična!»

Nekaj gospodov je slišalo lordov glas ter pridejo sedaj bliže.

«Kje je moja hči?» vzklikne zopet lord v svojem obupu. Gospodje, ki so medtem prišli že do sani, potegnejo voznika s kozla.

«Zanikrež, lopov, pijan si, kje je mlada dama?»

«Jaz, jaz sem moral zaspati,» jeclja Pitt, «tako je bilo mrzlo, rum...» ter se opoteče.

Lastnik in izdajatelj Rudolf Juvan, Ljubljana.

Urednik Franjo Rupnik, Ljubljana.

Za Delniško tiskarno Miroslav Ambrožič.

Najboljša kolesa in šivalni stroji
so edino

PETELINČEVI
znamke
Gritzner, Adler, Phönix
za dom, obrt in industrijo. Brezplač. pouk, ugodni plačilni pogoji, večletna garancija.

Od dobrega najboljšje je švicarski pletilni stroj „Dubied“

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA
blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Čevliarii, pozor!

Prvo čevlarsko učilišče v Ljubljani otvori pri krojevalni teoretični in praktični tečaj za g. mojstre in g. pomočnike.

Sprejemajo se tudi vajenci, posebno sinovi gg. mojstrov v praktično in teoretično vežbo. Priglasje se tudi lahko udeleženci z dežele. Pismena in ustmena pojasnila in pismene in ustmene prijave sprejema oblastveno priznani strokovni učitelj in vodja tečaja

K. MAJCE

Ljubljana VII., Celovška cesta št. 57

KRAVATE,

ovratnike, naramnice, srajce, nogavice, nahrbtnike in palice, modno blago, toaletne potrebščine, jedilno orodje ima v bogati izbiri in po najnižjih cenah edino

Josip Petelinc
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Naročajte
in
zahtevajte

**Novo
Pravdo!**

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Delniška glavnica
Din 50,000.000.—

Rezervni zaklad ca.
Din 10,000.000.—

Centrala: LJUBLJANA, Dunajska cesta

Podružnice:

Brežice	Kranj	Ptuj
Čelje	Logatec	Sarajevo
Črnomelj	Maribor	Split
Gorica	Metković	Trst
	Novi Sad	

Brzajavni naslov:

**Banka
Ljubljana**

Telefon števil.: 26,
413, 502, 503, 504

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle